

STATSMINISTEREN

Oslo, 26. oktober 2012

Kontroll- og konstitusjonskomiteen
Stortinget
0026 Oslo

Redegjørelse om regjeringens oppfølging av 22. juli-kommisjonens rapport – spørsmål i forbindelse med komitebehandlingen

Jeg viser til brev fra kontroll- og konstitusjonskomiteen datert 12. oktober 2012 med spørsmål i tilknytning til komiteens behandling av redegjørelsene om oppfølging av 22. juli-kommisjonens rapport. Komiteen viser i flere av sine spørsmål til rapporten fra 22. juli-kommisjonen (NOU 2012:14) og jeg legger derfor i mine svar til grunn at denne er kjent for komiteen.

Generelt om ansvar

Flere av komiteens spørsmål gjelder plassering av ansvar.

Jeg vil i denne forbindelse vise til min redegjørelse for Stortinget 28. august 2012, hvor jeg slår fast at jeg har det øverste ansvaret for beredskapen og for det som gikk galt og det som gikk bra i håndteringen 22. juli. At statsministeren har det øverste ansvaret fritar imidlertid ikke andre for deres ansvar. Etter vår statsskikk har den enkelte statsråd det konstitusjonelle ansvar på sitt område, innenfor de lover og bevilgninger Stortinget har gitt. Videre har de ulike etater og virksomheter et ansvar. Flere etater i både kommune og stat har ansvar for ulike deler av beredskapen. Politidirektoratet har ansvar for hvordan politiet fungerer. Helseforetakene har ansvar for den medisinske beredskapen.

Grunnleggende prinsipper i alt beredskapsarbeid som Stortinget har gitt sin tilslutning til, er ansvarsprinsippet og nærhetsprinsippet. Ansvarsprinsippet innebærer at den myndighet eller etat som til daglig har ansvaret for et område også har ansvaret for nødvendige beredskapsforberedelser og for den utøvende tjeneste ved kriser og katastrofer. Nærhetsprinsippet innebærer at den den som har størst nærhet til en krise

er den som er best egnet til å håndtere den.

Sikring av regjeringskvartalet og stenging av Grubbegata (spørsmålene 1 – 3)

Spørsmålene 1 – 3 omhandler ulike sider av samme sakskompleks. Jeg anser det derfor hensiktsmessig å behandle disse tre spørsmålene samlet.

22. juli-kommisjonen har i kapittel 18 i sin rapport gitt en grundig redegjørelse for arbeidet med sikring av regjeringskvartalet før 22. juli 2011. Jeg vil derfor vise til denne når det gjelder beskrivelse av ansvarsforhold og årsakene til at arbeidet med stenging av Grubbegata ikke var slutført før 22. juli 2011. Jeg vil videre vise til min omtale av sikkerhetsprosjektet i min redegjørelse 28. august 2012 og til fornyings-, administrasjons- og kirkeministerens svar på spørsmålene 1 - 4, herunder svar på spørsmål om det er opplysninger rundt manglende stenging av Grubbegata som ikke har blitt tilstrekkelig belyst i 22. juli-kommisjonens rapport.

Jeg ble kort tid etter at jeg hadde tiltrådt som statsminister 17. oktober 2005 informert om hovedpunktene i sikkerhetsprosjektet. Jeg ble orientert om at Regjeringen Bondevik II hadde gitt sin tilslutning til de faglige anbefalingene fra prosjektet, og om at de aktuelle delene av rapportene var sendt til respektive ansvarlige fagdepartementer for oppfølging. Dette var et omfattende prosjekt som inneholdt en totalanalyse og plan for regjeringens sikkerhet under ulike trusselscenarier. Jeg ble i denne forbindelse orientert om at én av anbefalingene fra prosjektet var å stenge Grubbegata og at ansvaret for oppfølging lå hos det daværende Arbeids- og administrasjonsdepartementet (nå Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet). Prosjektet inneholdt også en rekke andre tiltak og fra 2005 til 2011 ble sikkerheten i regjeringskvartalet vesentlig oppgradert, blant annet ved ulike fysiske sperrer, skjerpet adgangskontroll og gjennomlysningsutstyr og ved sikring av vinduer. Dette var gjennomført og berget trolig liv.

Statsbygg fremmet september 2005 forslag til kommunal reguleringsplan overfor Oslo kommune på vanlig måte. Sommeren 2007 ble det kjent at byrådet hadde avgitt en innstilling til bystyret som anbefalte å forkaste Statsbygg sitt reguleringsforslag. Dette foranlediget at det fra Statsministerens kontor på administrativt nivå ble tatt kontakt med administrasjonen i Oslo kommune om videre politisk prosess. Statsråd Grande Røys skrev 29. august 2007 et notat til medlemmene av Regjeringens underutvalg, hvor hun redegjorde for byrådets innstilling til bystyret om å forkaste forslaget til reguleringsplan og hvor hun ba om å få orientere regjeringens underutvalg om sikkerhetsprosjektet og spesielt om reguleringsforslaget.

Jeg fulgte umiddelbart opp henvendelsen fra Grande Røys. Da saken ikke trengte politisk avklaring i regjeringen, så jeg ikke behov for en egen drøftelse i regjeringens underutvalg. Etter min vurdering handlet det om å få gjennomført en tydelig faglig anbefaling, og jeg ba derfor daværende statssekretær Karl Eirik Schjøtt-Pedersen om å følge opp saken ovenfor Oslo kommune. Dette initiativet var medvirkende til at kommunen endret syn og etter noe tid gikk inn for at gaten skulle stenges for biltrafikk. Prosessen frem til det det forelå et reguleringsvedtak i Oslo kommune 27. februar 2008 er nærmere beskrevet i detalj på s. 435 og s. 436 i rapporten fra 22. juli-kommisjonen. Det fremgår her at igangsettelse tillatelse fra Oslo kommune ble gitt 29. oktober 2010, Hvorfor gaten enda ikke var stengt 22. juli 2012 har kommisjonen redegjort for på s. 437 – 438 i sin rapport. Jeg viser for øvrig også som nevnt til fornyings, administrasjons- og kirkeministerens svar på spørsmålene 1- 4 i sitt svar til kontroll- og konstitusjonskomiteen.

Arbeidet med stenging av Grubbegata gikk for sakte, og jeg er enig med kommisjonen i at det ville ha gått raskere med en statlig reguleringsplan.

Iverksetting av sikrings- og beredskapstiltak og planverk 22. juli (spørsmålene 4, 6 og 9)

De tre spørsmålene om iverksettelse av sikrings- og beredskapstiltak, om iverksetting av planverk og rutiner og om hvor godt rustet Norge var mot et nytt angrep 22. juli henger nært sammen. Disse tre spørsmålene besvares derfor samlet.

22. juli-kommisjonen konkluderer med at flere sikrings- og beredskapstiltak for å vanskeliggjøre nye angrep og redusere skadevirkningene burde ha vært iverksatt 22. juli. Det er derfor min vurdering at Norge kunne stått bedre rustet til å møte et nytt angrep 22. juli enn det vi faktisk gjorde. Jeg vil i denne forbindelse også vise til at kommisjonens rapport viser at operative tiltak for å avverge eller forberede seg på eventuelle sekundæranslag kunne ha ført til at bilen og gjerningsmannen hadde blitt oppdaget.

Kommisjonen har i sin rapport gitt en grundig beskrivelse av i hvilken grad de ulike ansvarlige myndigheter iverksatte sikrings- og beredskapstiltak og planverk 22. juli 2011. Jeg vil derfor vise til kommisjonens gjennomgang når det gjelder beskrivelse av ansvarsforhold og årsaker til at ulike tiltak ikke ble iverksatt som forutsatt i planverket og/eller til at det tok for lang tid før tiltak ble gjennomført. Jeg vil her spesielt vise til rapportens kapittel 8 om varsling, samhandling og mobilisering i politiet og kapittel 10 om krisehåndteringen i regjeringsapparatet, Forsvaret og PST. Jeg vil i tillegg vise til justis- og beredskapsministerens svar på komiteens spørsmål, spesielt spørsmål 4 om hvorfor ikke medlemmene i den lokale redningssentralen ble innkalt, spørsmål 6 om hvorfor det ikke ble truffet tiltak fra POD om å benytte

helikopter før etter pågripelsen, spørsmål 8 om politiets beredskapsplanverk, spørsmålene 9 og 42 om bruk av objektsikringsplaner og spørsmål 10 om Justisdepartementets krisehåndtering 22. juli 2011 samt til justisministerens redegjørelse 28. august 2012.

Politiets helikoptertjeneste (spørsmål 5)

Kontroll- og konstitusjonskomiteen har også stilt justis- og beredskapsministeren spørsmål om politiets helikoptertjeneste (spørsmålene 25 og 26). Justis- og beredskapsministeren vil gi et samlet svar på de spørsmål som gjelder denne tjenesten.

Uthenting av informasjon fra Høyblokka etter eksplosjonen 22. juli (spørsmål 7)

På s. 226 i rapporten fra 22. juli-kommisjonen er arbeidet med å hente ut utstyr og sikre dokumenter som befant seg i Høyblokka omtalt.

Statsministerens kontor hadde gode planer for utflytting og var gjennom jevnlig øvelser trent for å følge planene. Materiell og utstyr var forhåndslagret utenfor Høyblokken og tilstrekkelig antall medarbeidere var på plass slik at reetablering av kontoret gikk svært raskt.

Statsministerens kontor har rutiner og planverk for oppbevaring og håndtering av både graderte dokumenter og utstyr. Disse ble fulgt både før og etter 22. juli. Dokumenter og utstyr ble oppbevart i godkjente enheter i henhold til sikkerhetsloven. Deler av lokalene til Statsministerens kontor var intakte, mens andre var ødelagt i ulik grad. I samråd med politiet gikk et lite antall frivillige fra kontoret inn i Høyblokka i løpet av helgen for å få oversikt over situasjonen. Det ble verifisert at graderte dokumenter og utstyr var intakte og at det ikke var noe på avveie. Dette er også meldt tilbake til Nasjonal sikkerhetsmyndighet. Spesielt viktig materiale ble hentet ut av Høyblokken allerede den første helgen. Dette var eksempelvis kryptoutstyr. Nødvendig utstyr og dokumenter ble deretter hentet ut fortløpende ved behov. Dette skjedde etter forståelse med politiet.

Kontorets IKT-system var intakte etter eksplosjonen 22. juli, men ble besluttet slått av samme ettermiddag på grunn av manglende kjøling. I løpet av helgen ble IKT-utstyr hentet ut fra Høyblokken og satt opp et annet sted. Tirsdag 26. juli var IKT-systemet fullt operativt og kunne også benyttes fra Regjeringens representasjonsanlegg gjennom fjernaksesløsninger på mobilt utstyr. Kontoret hadde for øvrig fjernlagret back-up av alle data, men det ble ikke nødvendig å benytte disse.

Etter 22. juli ble tilgangen til SMKs lokaler i Høyblokka regulert ved at alle som skulle ha adgang måtte godkjennes av SMK. Lokalene var sikret ved døgnkontinuerlig vakthold.

Så snart politiet og Statsbygg hadde gitt klarsignal, startet et omfattende arbeid med pakking av kontorer og arkiver, samt rensing av dokumenter og gjenstander for glassrester og eventuelt asbeststøv. Det ble innhentet faglige råd i regi av Statsbygg og bistand fra Garden til sikring og transport av dokumenter. Rengjøringen ble gjort i henhold til prosedyrer godkjent av ekstern kvalitetssikrer og det ble også foretatt et forsvarlig antall tester før utstyr/dokumenter ble tatt i bruk av de ansatte. Arbeidet med å hente ut dokumenter var i hovedsak ferdigstilt medio september. Den enkelte medarbeider fikk da tilgang til dokumenter som hadde befunnet seg på vedkommendes kontor i Høyblokken. Innen månedsskiftet november/desember var arbeidet med å tømme 13. – 17. etg. i Høyblokken for dokumenter, utstyr, private eiendeler, kunst og de møbler som kan gjenbrukes, slutført.

Statsministerens kontor sine rutiner for sikring av sensitive dokumenter er ikke endret etter 22. juli 2012.

Justis- og beredskapsministeren vil besvare spørsmål som gjelder Justis- og beredskapsdepartementet.

Varsling av sentrale myndighetspersoner (spørsmål 8)

Jeg tolker dette spørsmålet slik at det omfatter den varslingen som ble gjennomført i regi av mitt kontor for å sikre at regjeringen kunne fungere i den situasjonen som hadde oppstått etter eksplosjonen i Høyblokken. Viktige elementer i beredskapsplanleggingen ved Statsministerens kontor er å vedlikeholde ajourførte telefonlister og å ha oversikt over hvor statsråder og sentrale medarbeidere til enhver befinner seg, også i ferier og helger.

Selv ble jeg først varslet om eksplosjonen gjennom en av mine politiske medarbeidere som satt i en telefonsamtale med en medarbeider ved Arbeiderpartiets partikontor på Youngstorget. Få minutter etter ble jeg varslet av en av medarbeiderne ved Statsministerens kontor som befant seg i Høyblokken.

SMS-varsling ble sendt til samtlige av Regjeringens medlemmer kl. 16.02 med følgende tekst «Det har vært en eksplosjon i regjeringskvartalet. Flere er skadd. Statsministeren er ikke skadet og i sikkerhet [navn sekretær], SMK» Før dette – mellom klokken kvart

på fire og fire - var jeg i telefonisk kontakt med både utenriksministeren og justisministeren samt regjeringsråden. I denne perioden ble det også innhentet opplysninger om når de mest sentrale statsråder kunne komme til møte i statsministerboligen. Den første kontakten per telefon mellom meg selv og forsvarsministeren fant sted ca. kvart over fire. Det var deretter telefonisk kontakt mellom berørte statsråder og meg selv de påfølgende timene.

Justisministeren, som første statsråd ankom statsministerboligen klokken 19.40. Det første politiske koordineringsmøtet fant sted klokken 20.30. På dette møtet deltok statsministeren, justisministeren, forsvarsministeren og utenriksministeren. Helse- og omsorgsdepartementet var representert ved statssekretær Kåss, da helse- og omsorgsministeren 22. juli befant seg på Svalbard. På møtet deltok for øvrig sjef for Politiets sikkerhetstjeneste (PST) og assisterende politidirektør samt statssekretærer og embetsverk fra Statsministerens kontor og berørte departementer. Et nytt politisk koordineringsmøte fant sted neste morgen, og hele regjeringen med unntak av statsrådene Brekk og Giske, deltok i regjeringskonferanse klokken 16.00 lørdag 23. juli.

Når det gjelder øvrige medarbeidere ved Statsministerens kontor, sørget assisterende regjeringsråd for varsling av stabssjefen og ledergruppen i minuttene etter at bomben gikk av. Det ble varslet videre i henhold til planverket.

Min vurdering er at mobiliseringen av medlemmer av regjeringen og blant medarbeidere på Statsministerens kontor fungerte tilfredsstillende. Jeg var selv i statsministerboligen ettermiddagen 22. juli. Det ble etablert et sekretariat der ledet av assisterende regjeringsråd som var i funksjon ettermiddagen og kvelden 22. juli. I løpet av kvelden 22. juli og formiddagen 23. juli var store deler av politisk stab og hele den administrative ledergruppen, inkludert regjeringsråden, på arbeid i statsministerboligen. Selv om det første fysiske koordineringsmøtet mellom berørte statsråder først fant sted klokken 20.30 om kvelden 22. juli, var det etablert telefonisk kontakt, slik at nødvendige politiske avklaringer kunne håndteres fortløpende dersom det skulle oppstå behov.

Sikring av objekter (spørsmål 10)

Kontroll- og konstitusjonskomiteen har også stilt justis- og beredskapsministeren spørsmål om objektsikring (spørsmålene 42 og 43). Justis- og beredskapsministeren vil gi et samlet svar på de spørsmål som gjelder sikringsverdige objekter

Regjeringens kriseråd (spørsmål 11)

Ledelsen av kriserådet tillegger lederdepartementet. Under hendelsene 22. juli 2011 var det daværende Justis- og politidepartementet lederdepartement. Dette spørsmålet vil derfor bli besvart av justis- og beredskapsministeren. Justis- og beredskapsministeren redegjør i sitt svar for de tiltak som er iverksatt for å bedre den strategiske krisestyringen i Justis- og beredskapsdepartementet.

Tips om at politiansatte skal ha blitt truet til taushet (spørsmål 12)

Dette spørsmålet besvares av justis- og beredskapsministeren som ansvarlig fagstatsråd.

Statsråd Schjøtt-Pedersens konstitusjonelle ansvarsområde (spørsmål 13)

Statsråd Schjøtt-Pedersens konstitusjonelle ansvarsområde i regjeringen fremgår av hans utnevning i statsråd. I statsråd 19. oktober 2009 ble Karl Eirik Schjøtt-Pedersen utnevnt til «statsråd ved Statsministerens kontor og stabssjef som skal bistå statsministeren med hans arbeid». For en nærmere redegjørelse for statsråd Schjøtt-Pedersens konstitusjonelle ansvar, vil jeg vise til mitt svar på spørsmål til ordinær spørretime 11. november 2009 fra representanten Trine Skei Grande, hvor jeg gjør nærmere rede for hvordan og på hvilke områder statsråden er konstitusjonelt ansvarlig overfor Stortinget. Jeg vil videre vise til mitt brev til Stortingets presidentskap 25. november 2009 med en avklaring av ulike sider av forholdet mellom statsråden og Stortinget. Kopi av begge svarene følger vedlagt.

Nødnettet (spørsmål 14)

Kontroll- og konstitusjonskomiteen har også stilt justis- og beredskapsministeren spørsmål om nødnettet (spørsmålene 47 – 55). Justis- og beredskapsministeren vil gi et samlet svar på de spørsmål som gjelder det nye nødnettet.

Opplysninger fra Politiets sikkerhetstjeneste om risikoen for terrorangrep i Norge (spørsmål 15)

Kontroll- og konstitusjonskomiteen har også stilt justis- og beredskapsministeren spørsmål om behandlingen av opplysningene gitt Regjeringens sikkerhetsutvalg i 2007

(spørsmål 60). Justis- og beredskapsministeren vil gi et samlet svar på komiteens spørsmål.

Deltakelse på beredskaps- og krisehåndteringsøvelser ved Statsministerens kontor (spørsmål 16)

I forbindelse med øvelse Oslo i 2006 ble det gjennomført en egen tilrettelagt øvelse for regjeringen basert på scenariet for Øvelse Oslo. I forbindelse med kontraterrorøvelsen Gemini i mai i år ble det holdt en egen øvelse for regjeringen basert på et scenario med en gisselsituasjon i Nordsjøen. Det planlegges en egen øvelse for Regjeringen i forbindelse med øvelse Tyr i månedsskiftet oktober/november.

Statsministerens kontor øver sine interne sikkerhets- og beredskapsplaner jevnlig. Det nærmere innholdet av dette planverket er gradert, men av øvelser/trening som gjennomføres jevnlig kan jeg nevne: brann- og evakueringsøvelser, rutinemessige kurs i førstehjelp, kurs i regi av Politiets sikkerhetstjeneste om sikkerhet på utenlandsreiser for ansatte som reiser mye, varslingsøvelser, test av adgangskontrollsystemer og brannsystemer, oppsett av mobilt IKT-utstyr og kommunikasjons håndtering. Erfaringer fra disse interne øvelsene innarbeides ved revisjoner av Statsministerens kontors beredskapsplanverk.

Minst en gang i året øves det på flytting av regjeringens virksomhet til et annet sted enn Statsministerens faste lokaler i tilfelle av en krise.

Embetsverket ved Statsministerens kontor har gjennomgående deltatt på de fleste tverrdepartementale øvelser i regi av Justisdepartementet/Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap. Dette omfatter de årlige CMX- og SNØ-øvelsene, øvelse Barents Rescue i 2005 og Øvelse Oslo i 2006. Jeg viser i denne forbindelse til oversikt tatt inn i justis- og beredskapsministerens svar på spørsmål nr. 59.

Sammen med læring fra erfaringer fra reelle hendelser i perioden 2005 - 2012 (for eksempel angrepene på hotel Serena, pandemi, askesky og angrepene 22. juli 2012), er

egne erfaringer fra disse øvelsene hensyntatt ved revisjoner av SMKs beredskapsplanverk.

Ansvar for aksept av [rest]risiko (spørsmål 17)

Beslutninger om aksept av risiko fattes på ulike nivåer. Aksept av risiko er i ytterste forstand noe enhver borger og enhver virksomhet må forholde seg til i det daglige. Den restrisiko som foreligger etter at valgte sikkerhetstiltak er vedtatt og iverksatt, vil ofte være et utslag av lovgivningsmessige valg (for eksempel avveining av personvern mot kriminalitetsbekjempelse), prioriteringer i budsjett i stat eller kommune eller andre avveininger på statlig, fylkeskommunalt eller kommunalt nivå (for eksempel av hvor det skal tillates bebyggelse sammenholdt med fare for flom eller skred).

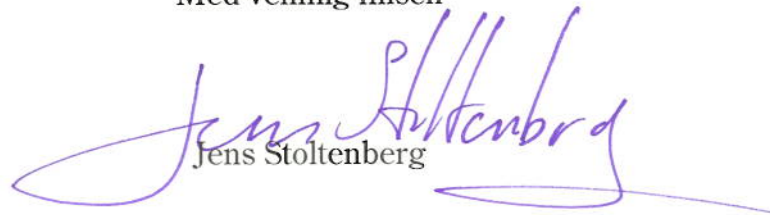
Som politikere har vi et overordnet ansvar for å forvalte fellesskapets ressurser, for å organisere forvaltningen og for å utforme lovgivning og annet regelverk slik at det norske samfunnet står rustet til å møte uforutsette hendelser og trusler på en god måte. I dette ligger det også vurderinger av hvilken risiko vi som samfunn er villig til å akseptere.

For å kunne gjøre vurderinger av hva som er å anse som en akseptabel risiko er det både nødvendig med kunnskap om de sårbarheter og trusler samfunnet står ovenfor og en evne til tilstrekkelig risikoerkjennelse. Hvordan forvaltningen og Regjeringen i fremtiden kan stå bedre rustet til å gjøre slike vurderinger vil Regjeringen komme tilbake til i meldingen til Stortinget om oppfølging av rapporten fra 22. juli-kommisjonen.

Vurderinger av hva som er en akseptabel risiko kan imidlertid ikke gjøres uavhengig av andre hensyn som gjør seg gjeldende i et demokratisk samfunn. Ved utforming av lovgivning må politiets adgang til bruk av etterforskningsmetoder og informasjonsinnhenting og -behandling avveies opp i mot hensynet det enkelte individs

rettssikkerhet og personvern. Tilsvarende må omfanget av fysiske sikringstiltak og sperringer avveies opp mot verdien av et åpent og tilgjengelig samfunn. Denne typen avveininger og verdivalg kan skape vanskelige dilemmaer. Slike overordnede vurderinger av hvilken risiko vi som samfunn er villig til å akseptere er det, avhengig av på hvilket nivå beslutninger treffes, i siste instans den enkelte konstitusjonelt ansvarlige statsråd, Regjeringen og Stortinget som er ansvarlige for.

Med vennlig hilsen

Jens Stoltenberg

Vedlegg: Brev til Stortingets presidentskap 25. november 2009
Referat fra møte i Stortinget onsdag 11. november 2009 kl. 10

STATSMINISTEREN

Stortingets presidentskap
Stortinget
0026 Oslo

Oslo, 25. november 2009

Statsråd ved Statsministerens kontor

Det vises til henvendelse fra Stortingets presidentskap datert 19. november 2009. Det bes i brevet om en uttalelse til det punkt i brev fra Kristelig Folkepartis stortingsgruppe datert 27. oktober 2009 som gjelder spørsmål om statsrådets politiske ansvar og forholdet til Stortinget, herunder Stortingets mulighet til å føre politisk kontroll med statsråden.

I brevet heter det:

"Stortinget er meddelt utnevningen av en ny statsråd for samordning i Regjeringen Stoltenberg. Det vises videre til at i følge pressen skal statsråden ikke være tildelt ansvar for noen av statens "forretninger", jf. Grunnlovens paragraf 12, ei heller noe budsjettansvar. Like fullt er det opplyst at statsråden skal møte i Stortinget og delta i debatter der.

Da denne funksjonen både når det gjelder ansvarsområder og arbeidsform synes å være en nyskaping, er det ønskelig å få avklart de ulike sider ved forholdet mellom denne statsråden og Stortinget. Det gjelder ikke minst hvordan Stortinget kan ivareta sine funksjoner, blant annet kontrollfunksjonene i forhold til denne statsrådets konstitusjonelle og politiske ansvar når han ikke har noen portefølje."

Statsråd Karl Eirik Schjøtt-Pedersen er utnevnt som statsråd ved Statsministerens kontor og stabssjef som skal bistå statsministeren med å lede regjeringens arbeid. Ansvar for iverksettelsen av vedtak på Statsministerens kontor vil ligge hos meg som statsminister og sjef for kontoret.

I mitt svar på spørsmål fra representanten Trine Skei Grande i ordinær spørretime onsdag 11. november 2009 ga jeg en redegjørelse for statsråd Schjøtt-Pedersens konstitusjonelle ansvar overfor Stortinget.

Jeg har merket meg at Stortingets presidentskap i sitt brev datert 19. november 2009

sier at når det gjelder statsrådets konstitusjonelle ansvar, anser Presidentskapet dette klarlagt. Jeg vil nedenfor gi noen utdypende kommentarer om Stortingets muligheter til å ivareta kontrollfunksjoner i forhold til statsrådets konstitusjonelle og politiske ansvar.

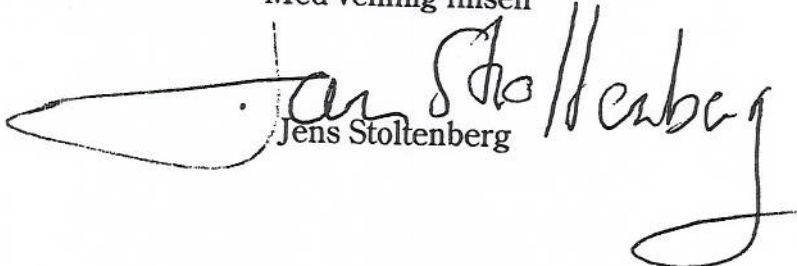
Ifølge Grunnloven § 74 har statsråder rett til å møte i Stortinget og delta i forhandlingene. Hvis statsråd Schjøtt-Pedersen holder innlegg i Stortinget, vil han være ansvarlig for å følge bestemmelsen i Grunnloven § 82 om at ingen medlemmer av statsrådet må legge frem for Stortinget uriktige eller villedende opplysninger. Dette vil kunne følges opp ved etterfølgende spørsmål fra representantene enten i debatten eller gjennom bruken av Stortingets spørreinstututer.

En viktig del av Stortingets politiske og konstitusjonelle kontroll skjer i kontroll- og konstitusjonskomiteen. I tillegg til å behandle rapporter fra Stortingets kontrollorganer og behandle saker der Stortinget skal ta stilling til hvorvidt konstitusjonelt ansvar skal gjøres gjeldende, kan komiteen selv foreta de undersøkelser i forvaltningen som den anser nødvendig. I den grad kontroll- og konstitusjonskomiteen anser det nødvendig å foreta undersøkelser som gjelder forhold knyttet til statsråd Schjøtt-Pedersens embetsførsel som kan belyse saker komiteen har til behandling, vil den kunne gjøre dette. Som ansvarlig for virksomheten ved Statsministerens kontor, vil imidlertid kontroll- og konstitusjonskomiteen også kunne forholde seg til statsministeren i slike situasjoner.

Det er ikke uvanlig at statsråder utenfor Stortinget som en del av den alminnelige politiske debatten diskuterer saker utenfor eget saksområde. Det vil likevel i tråd med vanlig praksis være den ansvarlige fagstatsråd som politisk og konstitusjonelt må svare for Regjeringens politikk i Stortinget. I enkelte spørsmål av allmennpolitisk karakter kan det fra tid til annen være uklart hvem som er rette statsråd for besvarelse av spørsmål fra Stortinget. Jeg vil ikke utelukke at det i noen saker vil være hensiktsmessig at statsråd Schjøtt-Pedersen besvarer slike spørsmål. Vurderingen av hvilken statsråd som besvarer spørsmål som rette vedkommende gjøres på vanlig måte av statsministeren.

Et sentralt element i Stortingets kontroll med Regjeringen er den etterfølgende kontroll med regjeringens utøvende virksomhet, herunder hvordan Stortingets vedtak og forutsetninger følges opp. Det forhold at det er utnevnt en statsråd ved Statsministerens kontor, vil ikke begrense Stortingets muligheter til å kontrollere den utøvende virksomhet som skjer i forvaltningen, herunder disponering av budsjettmidler, forvaltning av statens eiendommer, utøvelse av delegert lovgivningsmyndighet eller bruk av vedtaksmyndighet i enkeltsaker.

Med vennlig hilsen

Jens Stoltenberg

[Dagsorden](#)

 (PDF)

 Finn lignende

Stortinget - Møte onsdag den 11. november 2009 kl. 10

Dato: 11.11.2009

President: Dag Terje Andersen

[Tilbake til spørretimen](#) [Neste spørsmål](#) ▶

Spørsmål 1

Presidenten: Dette spørsmålet, fra Trine Skei Grande til ministeren ved Statsministerens kontor, vil bli besvart av statsministeren.

Trine Skei Grande (V) [11:10:56]: Jeg lurer på om statsministeren kan svare når det gjelder denne statsråden ved Statsministerens kontor:

«Hvordan og på hvilke områder er statsråden konstitusjonelt ansvarlig overfor Stortinget?»

Statsminister Jens Stoltenberg [11:11:16]: Statsråd Karl Eirik Schjøtt-Pedersen er utnevnt som statsråd ved Statsministerens kontor. Han skal bistå meg med å lede Regjeringens arbeid.

Ansvar for iverksettelsen av vedtak på Statsministerens kontor vil ligge hos meg som statsminister og sjef for kontoret.

Med konstitusjonelt ansvar menes det rettslige ansvaret som kan gjøres gjeldende mot medlemmer av Stortinget, regjeringen og Høyesterett for straffbare og andre rettsstridige forhold som innebærer brudd på konstitusjonelle plikter. Det er Stortinget som avgjør hvorvidt det skal tas ut påtale, og Riksretten som avgjør hvorvidt konstitusjonelt ansvar skal gjøres gjeldende mot en statsråd.

Det konstitusjonelle ansvaret som gjelder for statsråd Schjøtt-Pedersen, er det samme som gjelder for andre statsråder. I likhet med andre statsråder vil statsråd Schjøtt-Pedersen etter Grunnloven § 5 og § 30 tredje ledd være ansvarlig for de beslutninger som han er med på å treffe i statsråd.

Statsråd Schjøtt-Pedersen vil også på lik linje med andre medlemmer i Regjeringen være ansvarlig for at han ikke bryter ansvarlighetslovens bestemmelser gjennom utførelsen av sitt embete. Han vil f.eks. kunne holdes konstitusjonelt ansvarlig dersom han medvirker til noe som er i strid med Grunnloven eller andre lover, dersom noe som krever beslutning av Stortinget, blir foretatt uten Stortingets samtykke, eller dersom han medvirker til at statens eiendommer eller øvrige midler ikke blir forsvarlig anvendt, eller på annen måte viser uforstand eller forsømmelighet i sin virksomhet.

Når statsråd Schjøtt-Pedersen møter i Stortinget, vil han være ansvarlig for å følge bestemmelsen i Grunnloven § 82 om at ingen medlemmer av Statsrådet må legge fram for Stortinget uriktige eller villedende opplysninger.

Statsråd Schjøtt-Pedersen vil møte i Stortinget ved ulike anledninger. For eksempel vil det være naturlig at han møter i forbindelse med generelle debatter som finansdebatten og frontaledebatten.

Statsministerens kontor legger normalt ikke fram proposisjoner eller meldinger til Stortinget. I likhet med statsministeren vil derfor heller ikke statsråd Schjøtt-Pedersen legge fram saker for Stortinget. Dette vil nå, som tidligere, bli gjort av den enkelte fagstatsråd som har ansvaret for sitt fagområde. Det er i tråd med lange tradisjoner og i samsvar med Grunnloven §§ 3 og 12 at regjeringen selv bestemmer hvordan den organiserer sitt arbeid, herunder fordelingen av arbeidsområder mellom statsrådene i regjeringen.

Trine Skei Grande (V) [11:14:17]: Jeg må si at jeg er forundret over svaret. Jeg trodde kanskje at man hadde hatt tid til å gjøre en bedre jobb, og også ved å lese historiebøkene. Johan Sverdrup satte et prinsipp i 1884, som var innføringen av parlamentarismen. Grunntanken i det er at statsråder og en regjering faktisk utgår fra dette huset. De får organisere arbeidet som de vil, men det er dette huset man svarer for. Det er dette huset makta til en regjering utgår fra. Den utgår ikke fra Statsministerens kontor, selv om vi har en flertallsregjering.

Det er faktisk sånn at når det gjelder det konstitusjonelle ansvaret, er det riktig det som statsministeren redegjør for her. Men man har også et ansvar for å svare på politiske spørsmål i Stortinget. Så mitt oppfølgingsspørsmål er: Kommer minister Schjøtt-Pedersen noen gang til å møte i Stortinget for å svare på spørsmål? Kommer han noen gang til å møte i den ordinære spørretimen? Kommer han noen gang til å møte i den muntlige spørretimen? Nå har han overført alle spørsmålene han har fått i dagens spørretime, til andre statsråder.

Statsminister Jens Stoltenberg [11:15:29]: Forst litt til historieskrivingen. Det avgjørende er at det er i tråd med Grunnloven, det er i tråd med lang tradisjon, og det er i tråd med det flere regjeringer har gjort, at det er regjeringen selv som bestemmer hvordan den organiserer sitt arbeid. Det skal selvsagt være forenlig med at alle regjeringens medlemmer er ansvarlige overfor Stortinget.

Som det gikk fram av mitt svar, er altså statsråd Schjøtt-Pedersen konstitusjonelt ansvarlig overfor Stortinget når det gjelder alle de saker som er behandlet i statsråd. Han er selvfølgelig også ansvarlig for alle de opplysninger han måtte gi fra f.eks. Stortingets talerstol. Det kan også Stortinget følge opp. Det er det som ligger i den kontrollfunksjonen som Stortinget har. Ansvarlighetsloven gjelder for ham. Han er selvfølgelig også ansvarlig når det gjelder opplysninger han gir til Stortinget.

Så er det slik at i Norge er det fagstatsrådene som svarer på spørsmål knyttet til de ulike fagområdene. Derfor vil det også være praksisen framover når det gjelder de ulike fagområder.

Trine Skei Grande (V) [11:16:37]: Jeg tolker det svaret dit hen at han ikke kommer til å møte i spørretimen, heller ikke i den muntlige, som statsministeren faktisk gjør.

Etter dette svaret må jeg si at dette er en regjering som har en utrolig arrogant holdning overfor parlamentet. Jeg respekterer enhver regjeringens holdning til hvordan den ønsker å organisere arbeidet sitt, men det å innføre egne statsrådsposter, som er brudd på en lang tradisjon, og at statsministeren holder seg med statsråder uten noen som helst portefølje eller ansvarsområde, er faktisk ganske nytt siden vi fikk kongemakten. Kongen holdt seg gjerne med statsråder som skulle ordne opp for ham, men vi har ikke en slik parlamentarisk tradisjon. Dette er en helt ny tradisjon. Det mener jeg er uttrykk for en ganske stor arroganse overfor det norske parlamentet.

Statsminister Jens Stoltenberg [11:17:32]: Det er ikke riktig at det er helt nytt. Også tidligere har vi hatt statsråder uten portefølje i Norge. I veldig mange andre land er det vanlig med denne typen statsråder. I Sverige har man en lignende ordning, selv om systemet i Sverige er noe annerledes.

Det vi baserer dette på, er nettopp det som står tydelig i Grunnloven, og som er en lang tradisjon, nemlig at regjeringen selv bestemmer hvordan regjeringens arbeid organiseres. Så er hele regjeringen – alle statsrådene – ansvarlige overfor Stortinget. Det er også Schjøtt-Pedersen i de sakene som er behandlet i statsråd eller når det gjelder den informasjonen han gir Stortinget fra Stortingets talerstol.

[Tilbake til spørretimen](#) [Neste spørsmål](#) ►

[Dagsorden](#)

 (PDF)

 Finn lignende